

**Mezőberényi Petőfi Sándor
Evangélikus Általános Iskola,
Gimnázium és Kollégium**

Ének-zene

Ének-zene

Általános tantervű és német nemzetiségosztályokban

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztottrepertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenevilágban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmiintelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagokon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zeneiprodukció

Éneklés

- **Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.**
- **Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés öröme a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)**
- **Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.**

Generatív és kreatív készségekfejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésenkeresztül.

Felismerőkottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés alapozza meg. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulásfolyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zeneibefogadás

Befogadói kompetenciákfejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztások között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az

alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A mozgás és a zenei élmény kapcsolata lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitívértékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű szöveges memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakerdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átérztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges feladat. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha eszköztárunk felhasználása segít a gyerekeknek átérzeni a zenei jelenségeket.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlésformálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a két éves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei

stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén. A 6 és 8 osztályos gimnáziumban a zenei stíluskorszakok tudatosítása csak a 9–10. osztály tantervénekfeladata.

- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatásárais.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bizniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művekhallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

1–4. évfolyam

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók minél több sikerélményhez juttatása, mely játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációképességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és

kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozóikompetencia.

Fejlesztésicélok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerőkottaolvasás)

- Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.
- Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind

- a tartalmi szempontokat figyelembeveszi.
- Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.
- A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- éstevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás)

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekesanyaghoz. A német nemzetiségi nyelvet tanuló osztályokban a heti óraszám 1, ezt aláhúzással jelöltük.

Evangélikus egyházi ének tartalombővítése

Az evangélikus egyházzene zenei nevelésbe történő beépítésének általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a hitben erősödés, az igényes zene megismertetése és megszerettetése. Az evangélikus egyházi énekek tanításával erősítjük a felekezeti öntudatot, a más felekezeti tanulóifjúságot pedig segítjük az evangélikus tanítás megismerésében.

A tananyag beemelése biztosítja, hogy együtt tudjon énekelni egy iskola közössége saját ünnepein, a hétközi áhítatokon, illetve iskoláink diáksága az országos rendezvényeken.

A zenehallgatási anyag frissítésének hasonló a célja: annak ismerete, hogy milyen zenei értékek jöttek létre a lutheranizmus ötszáz éves történetében, megerősítheti az evangélikus identitást. Ugyanakkor az evangélikus egyházzene gazdag összefüggérendszerrel kapcsolódik az egyetemes zenekultúrához.

A tartalombővítéshez szükséges óraszámot minden évfolyamon a kerettanterv tíz százalékos szabad órakerete biztosítja. Ebbe a keretbe illesztendő be a gyülekezeti énekek és a himnológiai, liturgikai ismeretek tanítása. A zenehallgatásra szánt eddigi időkeret lehetővé teszi az evangélikus egyházzeneire való koncentrációt.

A tartalombővítéshez szükséges órakeret:

1–4. évfolyamon 29 óra - a törvényben előírt heti két óra tíz százaléka (a zenei tagozaton ennél magasabb).

A tartalombővítés anyagában található ismétlődések az evangélikus iskolarendszer sajátosságával magyarázhatók, mivel iskoláinkban különböző bemeneti pontokon kerülhetnek be a tanulók.

A gyülekezeti éneklés megerősítése kettős alapon nyugszik: az évfolyamokra elosztott úgynevezett havi énekek és az iskola egészében (áhítatok, hittanórák) használt heti énekek rendszerén. Az évenként ismétlődő heti énekek és az osztálykeretben tanult korások összessége alapozza meg az iskolából kikerülő diákok gazdag énekkincsét. E cél eléréséhez szükséges az iskolai áhítatok énekkincsének a tanult énekekkel történő összehangolása. Az *Iskolai énekeskönyv*ben szereplő énekek listája megtalálható a mellékletben; itt javaslatot

találunk a heti énekek kiválasztására, de a 155 ének kellő szabadságot ad a kötelező anyag bővítéséhez.

A tananyagban csak annyi himnológiai ismeret szerepel, amennyi a gyülekezeti énekek tanításakor előkerül. A liturgikai ismeretek beemelése szükséges ahhoz, hogy az evangélikus intézmények diákjai otthonosan érezzék magukat az evangélikus istentiszteleteken, belső igényük alakuljon ki a gyülekezeti alkalmak látogatására. A himnológiai és a liturgikai témakörök – különösen az 1–4. évfolyamon – nem elsősorban a lexikális ismeretek gyarapítására szolgálnak, hanem a gyakorlatban alkalmazandók. Az énekanyag gyakorlása és a liturgikai ismeretek tanítása tantárgyi integrációt feltételez az *evangélikus hittan* tantárggyal. Az evangélikus egyházzene koncentráció zenehallgatási anyag az eddigi törzsanyagba építve, annak frissítésével valósítandó meg.

Tárgyi feltételek – az ének-zene tanításához szükséges feltételeken felül:

Evangélikus énekeskönyv (EÉ), Budapest, 1982 óta

Evangélikus istentisztelet – Gyülekezeti liturgikus könyv (GyLK), Luther Kiadó, Budapest, 2007

vagy

Iskolai énekeskönyv (IÉ), Luther Kiadó, Budapest, 2015

Tanári segédkönyvek:

Énekkincstár – Evangélikus énekeink kézikönyve, szerkesztette Ecsedi Zsuzsa,
Luther Kiadó, Budapest, 2017

Hafenschner Károly: *Liturgika*,
Luther Kiadó, LFZE Egyházzene Tanszéke, 2010

Evangélikus korálkönyv,
Luther Kiadó, Budapest, 2013

Karénekeskönyv I., szerkesztette Csorba István,
Budapest, 1976 és később

Karénekeskönyv II., szerkesztette Rezessy László,
Budapest, 1989

Karénekeskönyv III., szerkesztette Csorba István,
Luther Kiadó, Budapest, 2011

Protestáns műzenei antológiák – I.,
Korálfeldolgozások a lutheri reformáció első évszázadából,
Közreadja: Bence Gábor, Ecsedi Zsuzsanna, Soós András,
LFZE Egyházzenei Kutatócsoport, MET, Budapest, 2016

Protestáns műzenei antológiák – II.,
Korálfeldolgozások és motetták a lutheri reformáció második első évszázadából,
Közreadja: Bódis Tamás,
LFZE Egyházzenei Kutatócsoport, MET, Budapest, 2017

Protestáns műzenei antológiák – III.,
Kora barokk egyházi koncertek és kantáták,
Közreadja: Bódis Tamás és Dinyés Soma,
LFZE Egyházzenei Kutatócsoport, MET, Budapest, 2017

Joób Árpád: *Jelenti magát Jézus*,
Luther Kiadó, Budapest, 2009

Imádkozzunk együtt minden nap – Taizéi énekek,
Cselekvő Remény Alapítvány, Abaliget, 2007

Új ének, MEVISZ, Budapest, 1998

Zarándokének, Luther Kiadó, MEVISZ, Budapest, 2012

1–4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Éneklés	Órakeret 29 óra
Előzetes tudás	Az 1–4. évfolyamban tanult gyülekezeti énekek, fogalmak ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A koráléneklési készség folyamatos fejlesztése, a szép és kifejező éneklés formálása. Az evangélikus énekkincs használatának bővítése.</p> <p>Az adott ének karakterének, mondanivalójának megfelelő éneklés képességek kialakítása.</p> <p>A korálok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p> <p>Az evangélikus énekekkel kapcsolatos legfontosabb fogalmak, nevek, jelenségek megismertetése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		

Az énektanítás módszerei:

- Hallás utáni énektanítás
- Énektanulás kottaképről előkészítve
- A korábbi évfolyamokon tanult énekek ismétlése

Énekes anyag:

A csillaggal* jelölt énekek a felsőbb évfolyamokban is előkerülnek.

1. évfolyam	2. évfolyam
280 Itt az Isten köztünk*	57 Áldjad, én lelkem, a dicsőség örök királyát*
71 Urunk, hála, hogy te táplálsz	255 Tarts meg, Urunk, szent igédben*
336 Adjunk hálát az Úrnak	151 Hadd zengjen énekszó*
158 Krisztus Urunknak áldott születésén*	293 Örök Isten, áldj meg minket
283 Urunk, ím, megjelentünk* Jézus, a te beszéded	189 Királyi zászló jár elől*
222 Krisztus, virágunk*	235 A pünkösznek jeles napján*
101 Zengd, lelkem, ez új reggelt*	
3. évfolyam	4. évfolyam
42 Áldunk téged, Istenünk*	443 Vezess, Jézusunk*
102 Jókor reggel Jézus megáll	132 Elküldötte az Úr*
254 Erős vár a mi Istenünk*	327 Átölelt Isten nagy kegyelme
156 Jöjj, Isten népe, áldjuk őt	

43 A menny Urának tisztelet	191 Jézus, világ Megváltója
216 Dicsőség néked, Istenünk*	244 Isten élő Lelke, jöjj, áldva szállj reám
Fogalmak	<p>Ünnepkörök: advent, karácsony, böjt, húsvét, pünkösd, reformáció ünnepe, az egyházi esztendő vége</p> <p>A karácsonyi evangélium – Krisztus születése</p> <p>A passió – Krisztus szenvedéstörténete</p> <p>A húsvéti történet – Krisztus feltámadása</p> <p>A pünkösd történet – a Szentlélek eljövetele</p> <p>Az istentisztelet fő részei: előkészület (gyónás), bevezetés, igei rész, szentségi rész, lezárás</p> <p>Gyülekezeti ének (korál)</p> <p>Zsoltár – énekeskönyv a Bibliában</p> <p>Orgona</p> <p>Reformáció</p> <p>Luther Márton</p>

1. évfolyam- Evangélikus Énekeskönyvi énekei

280 Itt az Isten köztünk*

71 Urunk, hála, hogy te táplálsz

336 Adjunk hálát az Úrnak

158 Krisztus Urunknak áldott születésén*

283 Urunk, ím, megjelentünk*

Jézus, a te beszéded

222 Krisztus, virágunk*

101 Zengd, lelkem, ez új reggelt*

1. évfolyam

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció –Éneklés	Órakeret 48-<u>24</u>óra
Előzetestudás	Iskolaérettség.	

<p>A tematikaiegység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utánidaltanítással. Az éneklés helyes szokásainakkialakítása: helyestesttartás, helyeslégzés, életkornak megfelelőhangerő, helyes hangképzés (diszfóniás gyermekekszűrése), érthetősövegejtés, kifejezőartikuláció, helyesfrazéalás. Az éneklés örömeinekfelkeltése. Dalkezdés megadott hangról c’-dl hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tisztaintonációra.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztésikövetelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Népi gyermekjátékok, mondókákelsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélőkörjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton, triton, tetraton, pentachord, pentatonhangkészlettel). Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachordhangkészlettel). Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai). Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésítettversek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinató dalhoz. Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytestimozgással.</p>	<p><i>Magyar nyelvés irodalom:</i> szókincs bővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Hittan:</i> szabálytudat erősítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdalés néptánc kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> anépi tárgykultúra.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyeslégzés, testtartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népijáték, népszokás, staféta éneklés, kérdés-felelet.</p>

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zeneitevékenység	Órakeret 4-2óra
Előzetestudás	Kisgyermekkorai zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alapritmusokkal és hangokkal, a belső hallásfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmikai készségfejlesztése:		<i>Magyar nyelvés</i>

<p>Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása(nagytesti mozgással, tapsolással,ritmushangszerekkel).</p> <p>Negyed, nyolcadpár, negyed szünet,félérték.</p> <p>Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter.</p> <p>Komplex mozgásfejlesztés egyszerűtánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és lábáltal).</p> <p>2/4, 4/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgássalés ütemezéssel.</p> <p>Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése.</p> <p>Hallásfejlesztés:</p> <p>Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, relációtérbeli mutatósával,kézjellel.</p> <p>Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal,énekbeszéd.</p> <p>A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége:</p> <p>dallamfordulatok: sm, lsm, smd, mrd, rdl, mrdl,</p> <p>ötfojú hangsorok dallamfordulatai: a lépentaton hangsor</p> <p>(smrdl,) dó pentaton (lsmrd) és lefutó lépentachord (mrdtl,)</p> <p>dó pentakord (sfmrd),kézlejjel.</p> <p>Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalokátköltése, más befejezéssel, énekespárbeszéd.</p> <p>Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok:dallambújtatás, dallamelvonás.</p>	<p><i>irodalom: íráskészség fejlesztése.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed,nyolcadpár,</p>

	negyedszünet, fél, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, ritmus osztinató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.
--	---

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció – Felismerőkottaolvasás, zeneelméletialapismeretek	Órakeret 8-4óra
Előzetestudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem-és ritmusérzék, zeneihallás.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; azene jelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról éshangjegyről.	
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények		Kapcsolódáspontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés –tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasegységében.</p> <p>Ritmikai elemek,metrum: A mérő és ritmusmegkülönböztetése. A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: tá(negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet), taa (félérték) és szüün(félértékszünete). Ritmikai elemekjele. Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábbanmegtanult elemekhez). A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrészmegkülönböztetése, ütemmutatók, ütemfajták: 2/4,4/4.</p> <p>Dallamielemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjánakkiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó-ré- alsóla. Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele:s-m-l-d-r-l. A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz,alsó pótvonala. Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, akottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszárirányának megfigyeltetése.)</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelekés jelrendszerekismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzésekértelmezése.</p> <p><i>Testnevelés éssport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódástérben, irányok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, négyes ütem,záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszar.	

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciákfejlesztése	Órakeret 4-2óra
Előzetestudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben,irány	

	és távolság megnevezése. Első zenehallgatásiélmények kisgyermekkorból.
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények	
Kapcsolódási pontok	
<p>A teljes figyelem kialakításánakfejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóanteljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődőlejátszásával); – kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével ésbefejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékosfeladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyeltetése ésreprodukciója; – alapvető tempókülönbségek és tempóváltásokmegfigyeltetése, összehasonlítása ésreprodukciója. <p>A hangszínhallás és a többszólamú hallásfejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünkhangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és nőihang), – a hangszerek hangszíneinek megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelésszerint, – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különbözőhangszerekről. <p>Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül.</p> <p>Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerő változás, tempó, tempóváltás, férfias női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.
<i>Hittan:</i> türelem, tolerancia.	
<i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás.	
<i>Dráma és tánc:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.	
<i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.	

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 8-4óra
Előzetestudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	

A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekesanyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbelisokszínűsége.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételről (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint abefogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század éskorunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csendés hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély).</p> <p>Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű hangszerek).</p>	<p><i>Magyar nyelvés irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 40 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékeztető c’-d hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekelik. – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a
---	--

	hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra meghallgatottzeneműveket.
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzeneészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népitánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajosgyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatottművek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale) Jean Philippe Rameau: A tyúk (Lapoule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51:A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) –nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lányszvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) –Tündérgert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese akislégyről) Kurtág György: Játékok –részletek

2. évfolyam Evangélikus Énekeskönyvi énekei

57 Áldjad, én lelkem, a dicsőség örök királyát*

255 Tarts meg, Urunk, szent igédben*

151 Hadd zengjen énekszó*

293 Örök Isten, áldj meg minket

189 Királyi zászló jár elől*

235 A pünkösdsnek jeles napján*

Tematikaiegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció –Éneklés	Órakeret 48-24óra
Előzetestudás	Iskolaérettség.	
A tematikaiegység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utánidaltanítással.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainakkialakítása: helyestesttartás, helyeslégzés, életkornak megfelelőhangerő, helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), érthetősövegejtés, kifejezőartikuláció, helyesfrazéálás.</p> <p>Az éneklés örömeinekfelkeltése.</p> <p>Dalkezdés megadott hangról c’–d hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tisztaintonációra.</p>	
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Népi gyermekjátékok, mondókákelsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélőkörjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton, triton, tetraton, pentachord, pentatonhangkészlettel).</p> <p>Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachordhangkészlettel).</p> <p>Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai).</p> <p>Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésítettversek tisztá éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő).</p> <p>Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinató dalhoz.</p> <p>Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel).</p> <p>Dallamvonal szemléltetése nagytestimozgással.</p>		<p><i>Magyar nyelvés irodalom:</i> szókincs bővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Hittan:</i> szabálytudat erősítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történei, népdalés néptánc kapcsolata.</p>

	<p><i>Vizuális kultúra: anépi tárgykultúra.</i></p> <p><i>Testnevelés éssport: mozgás, helyeslégzés, testtartás.</i></p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népijáték, népszokás, staféta éneklés, kérdés-felelet.	
Tematikaiegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zeneitevékenység	Órakeret 4-2óra
Előzetestudás	Kisgyermekkorai zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam ésritmusmotívumok.	
A tematikaiegység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alapritmusokkal és hangokkal, a belső hallásfejlesztése.	
	Ismeretek/fejlesztésikövetelmények	Kapcsolódásipontok

<p>Ritmikai készségfejlesztése: Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása(nagytesti mozgással, tapsolással,ritmushangszerekkel).</p> <p>Negyed, nyolcadpár, negyed szünet,félérték.</p> <p>Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter.</p> <p>Komplex mozgásfejlesztés egyszerűtánc lépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és lábáltal).</p> <p>2/4, 4/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgássalés ütemezéssel.</p> <p>Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése.</p> <p>Hallásfejlesztés:</p> <p>Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, relációtérbeli mutatóásával,kézjellel.</p> <p>Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal,énekbeszéd.</p> <p>A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége:</p> <p>dallamfordulatok: sm, lsm, smd, mrd, rdl,mrdl,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése.</i></p>
<p>ötfokú hangsorok dallamfordulatai: a lápentaton hangsor</p> <p>(smrdl,) dó pentaton (lsmrd) és lefutó lápentachord (mrdtl,)</p> <p>dó pentakord (sfmrd),kézlejjel.</p> <p>Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalokátköltése, más befejezéssel, énekespárbeszéd.</p> <p>Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok:dallambújtatás, dallamelvonás.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, fél, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, ritmusosztinató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.
------------------------------------	---

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció – Felismerőkottaolvasás, zeneelméletialapismeretek	Órakeret 8-4óra
Előzetestudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem-és ritmusérzék, zeneihallás.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; azenejelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról éshangjegyről.	
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények		Kapcsolódáspontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés –tudatosítás –gyakorlás/alkalmazás hármaseségében.</p> <p>Ritmikai elemek,metrum: A mérő és ritmusmegkülönböztetése. A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: tá(negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet), táá (félérték) és szüün(félértékszünete). Ritmikai elemekjele. Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábbanmegtanult elemekhez). A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrészmegkülönböztetése, ütemmutatók, ütemfajták: 2/4,4/4.</p> <p>Dallamielemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjánakkiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó-ré- alsóla.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelekés jelrendszerekismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzésekértelmezése.</p> <p><i>Testnevelés éssport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódástérben, irányok.</p>
<p>Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele:s-m-l-d-r-l. A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonala. Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, akottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, négyes ütem,záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár.	

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciákfejlesztése	Órakeret 4-2óra
---	--	----------------------------

Előzetestudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	
	Ismeretek/fejlesztésikövetelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>A teljes figyelem kialakításánakfejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – táncsal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóanteljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődőlejátásával); – kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével ésbefejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékosfeladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése ésreprodukciója; – alapvető tempókülönbségek és tempóváltásokmegfigyelése, összehasonlítása ésreprodukciója. <p>A hangszínhallás és a többszólamú hallásfejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünkhangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és nőihang), – a hangszerek hangszíneinek megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelésszerint, – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különbözőhangszerekről. <p>Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül.</p>	<p><i>Hittan:</i> türelem,tolerancia.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természetünkés környezetünk hangjai, hangutánzás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élményekvizuális megjelenítése.</p>
	Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerő változás, tempó, tempóváltás, férfies női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.	

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei befogadás –Zenehallgatás	Órakeret 8-4óra
Előzetestudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	

A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekesanyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbelisokszínűségeire.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint abefogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva az irodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század éskorunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csendés hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély).</p> <p>Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű hangszerek).</p>	<p><i>Magyar nyelvés irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 40 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban.
---	--

	<p>Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekelik. – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a
--	---

Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak irányítást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzeneészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres néptánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Sselkuncsik] op. 71,

3. évfolyam

3. évfolyam Evangélikus Énekeskönyvi énekei

42 Áldunk téged, Istenünk*

102 Jókor reggel Jézus megáll

254 Erős vár a mi Istenünk*

156 Jöjj, Isten népe, áldjuk őt

43 A menny Urának tisztelet

216 Dicsőség néked, Istenünk*

Tematikaiegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció –Éneklés		Órakeret 48-24óra
Előzetestudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.		
A tematikaiegység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerrel tanítással.</p> <p>A többszólamú éneklés fejlesztése.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadó szerv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–el).</p> <p>A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p>		
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészletfigyelembevételével.</p> <p>Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból.</p> <p>Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet)</p> <p>Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb.</p> <p>Más népek dalainak éneklése magyarul.</p> <p>A Himnusz éneklése csoportosan.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszer kíséret, dallamvonal.		

Tematikaiegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység		Órakeret 4-2óra
Előzetestudás	Egyenletes mérő, tempó tartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hangjellemzőinek tapasztalata.		
A tematikaiegység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,		
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények		Kapcsolódási pontok	

<p>Tempó, ritmus,metrum:</p> <p>Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p>
<p>Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása).</p> <p>Dallam:</p> <p>Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal.</p> <p>Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel:</p> <p>Kérdés-felelet játékok dallamkiegészítés.</p> <p>Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.</p> <p>Belső hallás és zenei memóriafejlesztése:</p> <p>Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p>	<p><i>Dráma éstánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ritmusvariáció, $\frac{3}{4}$ ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.</p>

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció – Felismerőkottaolvasás, zeneelméletialapismeretek	Órakeret 8-4óra
Előzetestudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézzelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni dal tanulása és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézzelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények		Kapcsolódási pontok

Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás- gyakorlás/alkalmazás hármasegységében.		<i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.
Ritmikai elemek,metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és élesritmus. Ütemmutató, ütemfajta:¾.		<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.
Dallamielemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' esti.		
A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai.		
Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart,prím		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációsneve, kézjele, betűjele, hármás ütem, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés jelöle.	

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciákfejlesztése	Órakeret 4-2óra
Előzetestudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérvék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képességea zenehallgatási anyaghozkapcsolódóan.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszereszenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérvék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények		Kapcsolódásipontok
<p>A teljes figyelem kialakításánakfejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval(egyénilég, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterűzeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával(ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyagsegítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentrálófeladattal; zenei memóriagyakorlatok.</p> <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallásfejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módjaserint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonószenekear, énekkar és zenekar együttes megszólalása, azenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség,a</p>		<p><i>Magyar nyelvés irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín,hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i>elemző képességfejlesztése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizáltelőadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás,manuális készségfejlesztése</p>

<p>forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeretelmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); <ul style="list-style-type: none"> – népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húroshangszerek. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszer-családok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 8-4óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egységnevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva:</p> <p>Természet ábrázolása a klasszikus zenei irodalomban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermek kórus hangszíne, női kar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. <p>Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. 	<p><i>Magyar nyelvészet irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül.</p> <p><i>Hittan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normája zeneművekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> táncés szabadmozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamosciklus végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 40 dalt (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-el hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövidelőkészítést
	<p>követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belsőhallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a

Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak irányítást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételről (kapcsolódjongsz gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 –

részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene-sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző

stíluskorszakokból válogatva: Régi magyar táncok
(Kájoni és Vietoriskódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant
desoiseaux) Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV

248, Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta),

BWV 212 Leopold Mozart: G-dúr (Vadász)szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel

Alla Turca Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Mávlást)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere

polka Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des

animaux) Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op.25

Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre,

BB104, Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Bartók Béla: Egyneműkarok

4. évfolyam Evanélikus Énekeskönyvi énekei

443 Vezess, Jézusunk*

132 Elküldötte az Úr*

327 Átölelt Isten nagy kegyelme

191 Jézus, világ Megváltója

244 Isten élő Lelke, jöjj, áldva szállj reám

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció –Éneklés	Órakeret 48-24óra
Előzetestudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadó szerv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–el). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból). Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalokritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet) Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb. Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. A Himnusz éneklése csoportosan.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszer kíséret, dallamvonal.	

Tematikaegység/ Fejlesztésicél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4-2óra
---	---	----------------------------

Előzetestudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,
Ismeretek/fejlesztésikövetelmények	
Kapcsolódáspontok	
<p>Tempó, ritmus, metrum:</p> <p>Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal.</p> <p>Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása).</p> <p>Dallam:</p> <p>Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal.</p> <p>Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel:</p> <p>Kérdés-felelet játékok dallamkiegészítés.</p> <p>Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.</p> <p>Belső hallás és zenei memóriafejlesztése:</p> <p>Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p>	<p><i>Magyar nyelvés irodalom:</i> mondatszerkezetek-kérdés és felelet.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés-erősítése, néptánc.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, 3/4 ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.

Tematikaegység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerőkottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 8-4óra
--	--	------------------------

Előzetestudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni dal tanulása és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztés követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasegységében.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$.</p> <p>Dallamielemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai.</p> <p>Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím</p>		<p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármas ütem, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés jelöle.	

Tematikaegység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4-2óra
Előzetestudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú hallásképesség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikaegység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú hallásképesség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztés követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyénileg, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal;		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> táncés szabadmozgás,</p>

<p>zenei memóriagyakorlatok.</p> <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével:</p> <p>hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallásfejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módjaserint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonószekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, azenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret mélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); – népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros 	<p>improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készségfejlesztése</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 8-4óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva:</p> <p>Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermek kórus hangszíne, női kar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. <p>Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök 		<p><i>Magyar nyelvészet irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül.</p> <p><i>Hittan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normája zeneművekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> táncés szabadmozgás, improvizáció,</p>

<p>felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zeneianyag felidézésével a szereplőfelismertetése.</p>	<p>dramatizáltelőadás. <i>Vizuális kultúra:</i>zenei tartalmakvizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese,gyermekopera, daljátékbalett.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamosciklus végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 40 dalt (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-el hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató,kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban ésfeladatokban.
	<p>Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és4/4-es metrumot helyesenhangsúlyozzák.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció)meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belsőhallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyangyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a

Ajánlott zenehallgatásianyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnakiránymutatást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeresvirtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételről (kapcsolódjongszokorlati zenéléshez), táncrend a népzében, idegen népekzenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy dúó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzenesorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Háy János) – DVD-felvételekről.

Ajánlott művek különböző

stílusorszakokból válogatva: Régi magyar táncok

(Kájoni és Vietoriskódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant desoiseaux) Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta),

BWV212 Leopold Mozart: G-dúr (Vadász)szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel

Alla Turca Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Mávlást)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere

polka Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des

animaux) Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op.25

Bartók: Negyvennégy dúó két hegedűre,

BB104, Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Bartók Béla: Egyneműkarok